

PRÍHOVOR PREZIDENTA SR
v súvislosti s návrhom na vymenovanie Filipa Kuffu do funkcie ministra životného prostredia SR

Vážené dámy, vážení páni,

predseda vlády mi listom zo 14. októbra predložil návrh na vymenovanie pána Filipa Kuffu za ministra životného prostredia.

Minulú stredu som tu, z tohto miesta, vysvetlil dôvody, prečo túto nomináciu nepovažujem v danom momente a v danej situácii za správnu. Orgány činné v trestnom konaní vedú viacero trestných konaní, ktoré súvisia s činnosťou ministerstva životného prostredia, a teda s organizáciou, v ktorej pán Filip Kuffa pôsobí ako štátny tajomník. A nie je vylúčené, akým spôsobom tieto vyšetrovania môžu alebo nemôžu dospieť aj k vzneseniu obvinenia jeho osobe.

Zdôraznil som, a robím to opäť, že plne rešpektujem princíp prezumpcie neviny. Aj keby bolo vznesené obvinenie či dokonca obžaloba, do právoplatného rozhodnutia súdu musíme na každého jedného občana hľadieť ako na nevinného. Na tom sa nič nemení a vždy to rešpektovať aj budem

Ale v tomto prípade predsa nejde o to, že to po právnej stránke nevylučuje pána Kuffu ako kandidáta na člena vlády. V tomto prípade ide o to, že ak sa ministrom stane dovtedajší druhý najvyšší predstaviteľ rezortu, v rámci pôsobenia ktorého polícia trestné stíhania z piatich závažných trestných činov vedie, potom to asi nebude a nebol by ten najlepší signál voči občanom Slovenskej republiky o spravovaní vecí verejných. A určite neprispeje k budovaniu dôvery občanov v štát a v jeho inštitúcie, ktorá je v dnešnej dobe mimoriadne dôležitá.

Zachytil som reakcie niektorých politikov a médií, prečo rovnakým spôsobom neposudzujem aj politikov či kandidátov na iné ústavné funkcie. Tu je odpoveď veľmi jednoduchá, jednoducho preto, že ich vymenovanie nie je v kompetencii prezidenta Slovenskej republiky, ale iných ústavných orgánov. A pokiaľ dostanem ja ako prezident návrh na vymenovanie takéhoto člena a človeka, potom naňho uplatním ten istý meter.

A poviem vám veľmi otvorene, že aj v prípade, ak by v Národnej rade bol za guvernéra Národnej banky Slovenska zvolený pán Peter Kažimír, u ktorého momentálne

prebieha súdne konanie, môžem vám zodpovedne z tohto miesta prehlásiť, že by som sa jeho návrhom nezaoberal dovtedy, kým by súd právoplatne nerozhodol o jeho nevine a do toho momentu by som ho na druhé funkčné obdobie za guvernéra nevymenoval. A zároveň platí, že v prípade, ak bude pán guvernér právoplatne odsúdený, tak ho ako prezident z funkcie guvernéra Národnej banky Slovenska odvolám. To len aby bolo jasné, akým spôsobom budem alebo nebudem uplatňovať meter rovnaký aj na iných nominantov.

Ostáva však otvorená zásadná otázka, a tá je zásadná, do akej miery môžem alebo nemôžem tento meter spravodlivosti uplatňovať. Doteraz som konal neformálne a požiadal som predsedu vlády verejne aj osobným oficiálnym listom o iného kandidáta. Takého, u ktorého bude záruka, že výkon jeho ministerského mandátu nebude vopred dôvodne kýmkoľvek spochybňovaný a už vôbec nie v očiach občanov.

Pán predseda vlády mi však prostredníctvom sociálnych sietí oznámil, že na svojom návrhu trvá, keďže na ňom trvá aj politický navrhovateľ pána Kuffu, teda Slovenská národná strana ako jeho koaličný partner.

Som presvedčený, že prezident Slovenskej republiky ako priamo volený najvyšší ústavný činiteľ nemá byť v týchto otázkach len poštárom, ktorý orazítkuje akýkoľvek návrh predsedu vlády.

Mandát priamo zvoleného prezidenta je neraz silnejší ako mandát ktorejkoľvek politickej strany či strán, zvolených v parlamentných voľbách. A v súčasnej situácii je mandát prezidenta dokonca silnejší ako mandát všetkých strán vládnej koalície dokopy. A ústava predpokladá zhodu konania prezidenta a predsedu vlády pri menovaní jednotlivých ministrov.

Som presvedčený, že prezident nemôže byť vystavený požiadavke vymenovať člena vlády v situácii, ak sú políciou potvrdené informácie o možnej trestnej činnosti práve v oblasti pôsobenia navrhovaného kandidáta. To znamená, ja som nevyhodnocoval osobnú integritu kandidáta, ani jeho minulosť, ani jeho odbornú pripravenosť. Zaoberal som sa ním výlučne z titulu jeho pôsobenia ako štátneho tajomníka na ministerstve

životného prostredia s tým, že je kandidátom na riadenie tohto rezortu, v ktorom sú podozrenia z páchania rôznych trestných činov, čo potvrdzuje aj jeden z koaličných partnerov, ktorý každý deň vyťahuje ďalšie a ďalšie a ďalšie kauzy, ktoré údajne na minsiterstve životného prostredia aj za spolupôsobenia pána štátneho tajomníka mali vznikať.

Vyžadovať od prezidenta bezmyšlienkové vymenovanie navrhnutého kandidáta za člena vlády by znamenalo vyžadovať výkon mandátu prezidenta čisto len strojovo.

Otázka ústavných právomocí v tejto oblasti dodnes nie je spoľahlivo vyriešená. Za pôsobenia každého jedného slovenského prezidenta sa stalo, že v určitej situácii odmietol vymenovať niektorého z ústavných činiteľov, vrátane členov vlády. Samozrejme vždy za špecifických podmienok, niekedy ešte predtým, ako bola vymenovaná samotná vláda na čele s premiérom, čo je, samozrejme, trochu iný príklad.

Ani v právnej vede na Slovensku nie je v tejto otázke zhoda. Sú tu názory, ktoré favorizujú právomoci prezidenta, a sú aj názory, ktoré uprednostňujú skôr právomoci predsedu vlády.

Ústavný text, judikatúra ústavného súdu a ani doterajšia ústavná prax neumožňujú prijať záver, že prezident je návrhom predsedu vlády na vymenovanie člena vlády viazaný do tej miery, že môže preskúmať len splnenie formálnych podmienok samotného kandidáta.

Bola by to zásadná devalvácia úlohy hlavy štátu, ak by v rámci zabezpečovania riadneho chodu ústavných orgánov Slovenskej republiky mohol preskúmať iba to, či niekto má občiansky preukaz, koľko má rokov a kde má svoj trvalý pobyt.

A ústavný súd už priznal v tejto oblasti prezidentovi širšie kompetencie, napríklad vo vzťahu k menovaniu generálneho prokurátora či guvernéra alebo viceguvernéra Národnej banky Slovenska.

Preto nesmieme rezignovať ani na požiadavky na členov vlády, a to osobitne v rovine čistoty verejného života. To nie je popretím ústavnej zásady prezumpcie neviny, ale vyjadrením požiadavky na prísnejšie zaobchádzanie s verejnými činnými osobami.

Preto som sa rozhodol obrátiť sa na Ústavný súd s návrhom na začatie konania o výklad ústavy podľa článku 128.

Podstata tohto môjho návrhu je, aby ústavný súd výkladom stanovil rámec pre prezidenta pri takýchto sporoch medzi prezidentom a predsedom vlády pri menovaní členov vlády.

V návrhu žiadam, aby mal prezident ústavne relevantnú možnosť preskúmať osobu navrhnutého kandidáta za člena vlády na základe informácií, ktorými ako hlava štátu zákonne disponuje, a rozhodnúť sa, či návrhu predsedu vlády vyhovie alebo nevyhovie.

Poviem to teraz odborne, aby bolo presne zrejmé, aký návrh výkladu ústavy posielam Ústavného súdu:
„Podaním návrhu predsedu vlády Slovenskej republiky na vymenovanie člena vlády podľa článku 111 Ústavy Slovenskej republiky vzniká prezidentovi Slovenskej republiky povinnosť sa návrhom zaoberať. Prezident Slovenskej republiky po posúdení okolností prípadu musí rozhodnúť, či návrhu predsedu vlády Slovenskej republiky vyhovie a člena vlády podľa článku 102 odseku 1 písmena g Ústavy Slovenskej republiky vymenuje, alebo či návrhu predsedu vlády Slovenskej republiky nevyhovie a člena vlády nevymenuje. Nevymenovať člena vlády môže len z dôvodov, že nespĺňa ústavné predpoklady na vymenovanie, alebo z dôvodov závažnej skutočnosti vzťahujúcej sa na osobu kandidáta, ktorá dôvodne spochybňuje jeho schopnosť vykonávať funkciu spôsobom neznižujúcim vážnosť ústavnej funkcie člena vlády. Prezident uvedie dôvody nevymenovania, pričom tieto nesmú byť svojvoľné.“ Toľko z návrhu na podanie na Ústavný súd.

Som presvedčený, že rozhodnutie Ústavného súdu môže navždy vyriešiť opakujúcu sa dilemu, kam siahajú v tejto oblasti právomoci prezidenta.

Ústavný súd môže výrazne prispieť k tomu, aby sa ústava nevykladala kreatívne a prípad od prípadu v oblasti, ktorá podľa jeho samotných verdiktov Ústavného súdu nie je jednoznačná.

Rešpektujem vyjadrenie predsedu vlády, že je pripravený naďalej na základe poverenia prezidenta riadiť rezort životného prostredia, a teda riadny chod ústavných orgánov nie je v tejto chvíli ničím ohrozený.

Môžem skonštatovať, že na základe tohto podania, ktoré na Ústavný súd podáme zajtra, do jeho rozhodnutia nevymenujem pána Filipa Kuffu za nového člena vlády povereného riadením ministerstva životného prostredia. Vykonám tak až podľa toho, aké bude definitívne znenie verdiktu Ústavného súdu a budem ho plne rešpektovať.

Ak potvrdí, že prezident nemá žiadnu právomoc posudzovať jednotlivé nominácie na členov vlády, budem musieť rozhodnutie Ústavného súdu rešpektovať a pána Filipa Kuffu vymenovať za člena vlády. V prípade, že Ústavný súd vyhovie nášmu podaniu a dá nám za pravdu, bude platiť môj súčasný postoj a vymenovanie pána Filipa Kuffu definitívne odmietne. Zároveň ale platí, že podaním na Ústavný súd nič nebráni predsedovi vlády Slovenskej republiky, aby do Prezidentského paláca v zmysle mojej požiadavky zaslal iný návrh kandidáta. Ten v prípade, že bude spĺňať všetky náležitosti, som pripravený toho človeka vymenovať, samozrejme, obratom. Je teraz na rozhodnutí predsedu vlády, či bude spolu so mnou čakať na rozhodnutie Ústavného súdu, alebo sa rozhodne pozíciu ministra životného prostredia obsadiť skôr iným kandidátom, ktorého som pripravený vymenovať.

Obraciam sa na Ústavný súd aj z titulu vnímajúc nejakú, neviem ako to nazvať, politickú schizofréniu niektorých politických strán, tentoraz z opozície, pretože niektoré z nich tu pred Prezidentským palácom robili tlačové konferencie, v ktorých ma vyzývali, aby som pána štátneho tajomníka nevymenoval za ministra životného prostredia. A hneď deň na to, ako som odmietol túto nomináciu, tak zasa sa vyjadrujú, že či vôbec mám alebo nemám takéto právomoci takúto nomináciu predsedovi vlády odmietnuť a že ho vymenovať asi mám.

Tak aby som pomohol odstrániť aj tieto rôzne politické náhľady a do budúcna tak raz a navždy túto dilemu vyriešil, obraciam sa na Ústavný súd a jeho rozhodnutie budem plne rešpektovať, či už bude také alebo onaké.

Do rozhodnutia Ústavného súdu, pokiaľ nepríde na stôl žiadna iná nominácia, zostáva človekom, ktorý je poverený riadením ministerstva životného prostredia, pán predseda vlády Slovenskej republiky.

Ďakujem veľmi pekne.